

DE NOORD-BRABANDER,

Stads- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIS

Voor de Stad 1/2

franco per post 1/2

Verschijnende

driemaal in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag

ADVERTENTIE

15 cents de regel

behalve 35 cents regel

BEKENDMAKING

Burgemeester en Wethouders van de Stads- en Hertogenbosch, brengen bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat de Raad der Stad, degegeven omslagdigheden in aanmerking genomen hebbende, en wilstende zooveel mogelijk den invoer van levensmiddelen bevorderen, bij besluit van 27 dezer heeft goedgevonden en verstaan, vrijheid van marktgeid te verleenen te rekenen van 1° heden tot 1° juni 1846 hij invoer van de navolgende voorwerpen: als aardappelen, grove groenten, boonen, erwten, appelen, peren, rogge, boekweit, garst en haver. En opdat een ieder, met dezen maatregel zoude bekend worden, zoo zal deze op de gebruikelijke wijze worden afgekondigd en in het Provinciaal Dagblad opgenomen

's Bosch 29 September 1845.

Burgemeester en Wethouders voornoemd.

get. A. G. VERHEIJEN

Ter Ordonnantie van dezelve

(get.) J. B. VERHEIJEN

Voor eensluidend afschrift,

de Secretaris der Stad,

J. B. VERHEIJEN.

BEKENDMAKING

Burgemeester en Wethouders der Stads- en Hertogenbosch, brengen bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat de Raad der Stad bij besluit van den 27 dezer heeft goedgevonden en verstaan, bij amptialis van de artikelen 46 en 47 van het algemeen Politie-Reglement tezer stad, in dato 14 November 1839, te bepalen:

Dat geen op en voorkoopingen, bij deze artikelen bedoeld, zullen mogen worden bewerkstelligd dan des morgens na elf ure, op gevangenisstraf, bij overtreding, van drie dagen en op eene geldboete van zes tot vijftig gulden.

En zal deze bepalinge benevens deze worden afgekondigd en aangeplakt en te rekenen van af heden van kracht zijn en werking hebben.

's Bosch 29 September 1845.

Burgemeester en Wethouders voornoemd.

get. A. G. VERHEIJEN

Ter Ordonnantie van dezelve

(get.) J. B. VERHEIJEN

Voor eensluidend afschrift,

de Secretaris der stad,

J. B. VERHEIJEN.

AMERIKA.

Tijdingen uit Montevideo van den 10 juli bevestigen de daad van het ultimatum door de franche en engelsche ministers naar Rosas afgevaardigd, maar melden nog niets van den uitslag dier bekendmaking. De admiraal Lainez, die de franche zeemagt in de Plata aanvoert, was voor Buenos Ayres gekomen, aan boord van het stoomschip Fulton.

Met de pakketboot de Clay zijn tijdingen uit New-York ontvangen, tot den 6 september. De amerikaansche dagbladen zijn vol van artikelen

over den oorlog, maar de zaken blijven steeds in het duister. Het schijnt echter, dat de amerikaansche troepen bevel hebben ontvangen, eene seurede voorwaarts te doen en stelling te vallen aan den oever van de Rio-del-Norte, op texiaansch grondgebied. De amerikaansche generaal Taylor heeft bevel ontvangen hetzelfde punt te bezetten, hetwelk wordt aangewezen als dat, waarop het mexicaansch leger in aantogt is.

The Union van New-Orleans verzekert, dat het congres toegestemd heeft tot eene leening van 15,000,000 dollars en dat het mexicaansch leger 10 of 13,000 man telt; doch dit leger is nog nergens gezien geweest.

Van de zijde der Vereenigde Staten schenen de wapeningen ernstiger gemeeld te zijn. Louisiana, Alabama, Mississipi, Florida hebben hunne contingenten gereed tot oprukken. Een korvet en oorlogstoomschip zijn de vloot gaan versterken, welke in den zeebezem kruist. De Amerikanen hebben op dat punt eene vloet van 250 stukken. Dit is het aanzienlijkst smaldeel, dat de Vereenigde Staten immer onder eenen enkelen bevel hebben gehad.

Men zegt dat de oorlog uitgebarsten is tusschen de twee Kleine Staten San-Salvador en Honduras, in het centraal Amerika. De regering van Honduras, welke niet veel vertrouwen schijnt te stellen in de krijgshafte gemoedsstelling harer medeburgers, heeft eens proclamatie uitgevaardigd, waarbij de geheele mannelijke bevolking, boven de 14 jaren, op doodstraf, onder de wapens geroepen wordt.

DENEMARKE.

Men schrijft uit Kiel, dat het stoomschip, de Oegle, die den kroonprins aan boord moest nemen, die haven plotseling verlaten heeft zonder deszelfs zending te volbrengen. Het gerucht loopt, dat de kroonprins niet meer in het koninkrijk zal terug komen.

De kroonprins was in eerste huwelijk getrouwd met prinses Wilhelmina Maria, dochter van koning Frederik VII van welke hij in september 1837 scheidde, uit hoofde van onvruchtbaarheid. Den 10 juni 1840 was hij in het huwelijk getreden met de prinses Carolina-Charlotte-Marianna van Mecklenburg-Strelitz, bij welke hij ook geen kinderen verwekt heeft. Men dankt dat hij ook deze verstootten heeft en voornemens is een derde huwelijk aan te gaan, met de hoop eene wettelijke koninklijke verkingen, welke, indien zij mannelijk was, het netelige vraagstuk der gekondigde opvolging tot de deense kroon en de herwigdommen Schleswig-Holstein zou beslissen, door den prins Frederik van Sleesen van die opvolging uittesloten.

DUITSCHLAND.

Onder de saksische en duitschen doorn het Saksisch ministerie naar de Staten kongelagt, in derzelver vijfde zitting, worde vooraf opgemerkt een ontwerp van wet stekende om het saksisch evangelie te vormen tot eene presbyteriaansche

en synodale bestuuring van de oorspronkelijke en post-synodale kerken. Het ministerie heeft reeds een besluit genomen, om de kerken te verzamelen tot de overneming van de zielezorg van kerken, op basis van de bestuuring van de kerken.

Bij die gelegenheid heeft de heer de Koenigz verneemd eenige verklaringen te moeten geven omtrent het bevestigde decreet der ministers in Evangelicis, hetwelk zooveel ontevredenheid verwekt heeft onder de Vrienden des Lichts. Hij heeft getracht de grondwettigheid der bepalingen van dat decreet te doen uitkomen. Dezelfde verklaring is op denzelfden dag in de Tweede Kamer afgelegd. Het diep stilzwijgen van de vergadering en van het publiek op de tribunes schijnt reeds voorloopig een verzet tegen die verklaring aan te duiden, in afwachting dat de openbare beraadslagingen over de nieuw-ontworpen constitutie van Kerk en Staat, aan de vergadering eene wettige gelegenheid kon aanbieden, om haar gevoelen over de inagta der regering in deze moeilijke omstandigheid, uit te drukken.

Reeds bij de eerste vergaderingen der Staten heeft de Tweede Kamer zich tegen het ministerie in oppositie gesteld. Volgens het parlementair gebruik in Saksen, wordt het antwoord op de treonzie in naam der beide Kamers den Koning overgebracht. Het ministerie dringt er op aan, dat van dit gebruik niet afgeweken worde, maar de Tweede Kamer heeft met 57 tegen 14 stemmen beslist, dat eene commissie zou bevestigd worden, belast met het opstel van een afzonderlijk adres. Om dezen anti-grondwettelijken tegenstand te begrijpen, moet men zich herinneren dat prins Johann voorzitter is der Eerste Kamer, en er in het adres noodwendig over de onlusten van Leipzig moet gesproken worden.

LEIPZIG. Men weet thans, dat een hoop van dien hongerige schrijvers, die de boekhandelaars van Leipzig bestormen, door eenige studenten bijgestaan, de eersten het beruchte lied van Luther ingezet hebben, met het blijkbaar doel om den prins Johann te beleedigen. Noch de rector van de Hoogeschool, noch de burgemeester, goedgeraden hebbende, beide te komen, heeft de lage volksklasse zich bij hen gevoegd en deze vertooning ontvaardde welden, zoo als opwendig geschieden moest, in gewelddadigheid. Thans, nu een ieders deel in die wanorden bepaald en erkend is, heeft de stedelijke deputatie de zaak der burgerij, welke zij vertegenwoordigt, afgeschiedt van die harer regeerders, door aan den Koning en zijnen doortrentigen broeder eerbiedige adressen te doen uitbrengen, waarin de deputatie, onder indruk van die diepste smart over de gebeurtenissen van den 17 augustus, openlijk protesteert tegen alle pogingen van deelneming der burgerij in die ergerlijke woelnoten. De antwoorden des Konings en van prins Johann zijn evenzeer hartelijk en welmeenend geweest.

De regering van het Keurvorstendom heeft bepaaldelijk aan de afgecheidene camoufleen

de. **HERTOGENBOSCH**, 28 September.

Ten einde in den naderenden winter en bij de roedlottige duurte der levensmiddelen aan de ar-
beidende klasse werk te verschaffen, is door Z. M.
bevel gegeven, dat nog dit jaar zal worden over-
gegaan tot het daarstellen van onderscheidene ver-
delingswerken, en is dien tengevolge de genie
aangeschreven om met spoed de bestekken in orde
te brengen en nog versdags de aanbesteding te
doen van het maken van 4 luetten in het gere-
trancheerde kamp op de Vughtsche en Cromvoirtse
heide, het uitdiepen van de grachten der aldaar
reeds bestaande vestingwerken; het maken van
eene dijk, uitgaande van het fort Isabella, naar

ZWITSERLAND,

Uit Geneve meldt men, dat sedert de aanvallen
der vrijkorpsen tegen Lucern en de kleine cantons,
de 27000 catholijken, behoorende tot het canton
Geneve, zich naauwer vereenigd hebben en thans
eene digte, onontbindbare mogt daaraan. Allen
erkennen, dat met den val van Lucern, het
catholijk Zwitserland geraken zou onder het tyran-
niek en bloedig jak van het helvetisch jacobinia-
nus, en zij willen liever sterven, dan zich aan
een zoo verschrikkelijken toestand onderwerpen. Met
Lucern vereenigd door het gebod, dat de weldaad
van eenen duurzamen vrede afsmeekt, bereiden zij
zich ook om, des noods, door alle mogelijke mid-
delen hunne Zwitsersche broeders bij te staan.

RIJN-PROVINCIEËN.

MUNSTER 25 september. De berigten over den
toestand van den Hoogwaardigen Aartsbisshop van
Keulen in de laatste dagen door de geneesheeren
gegeven, waren eenigzins geruststellend; maar de
toestand van den prelaat is in den laatste nacht
merklijk veranderd. Heden ochtend heeft eene
nieuwe crisis plaats gehad en men kan elk oogen-
blik de tijding van zijn overlijden te gemoet zien.
Men verzekert dat hij hevige smarten lijdt. Ondanks
de buitengemeene nitputting, waartoe hij gekomen
is, heeft zijn geest al deszelfs helderheid behouden,
en hij legt nog steeds dezelfde standvastigheid van ka-
rakter aan den dag, welke hem zijn leven lang onder-
scheiden heeft. Zijne goedheid en diepe godsvrucht
schitteren nog dagelijks uit. Niet lang geleden hebben
eenige geloovigen, bij hem toegelaten, voor zijn
bed nedengeknield, zijden zegen ontvangen; bij het
afscheid smeekte hij hen, om voor hem te bidden.
Van den 26. De toestand van Ngr. den Aarts-
bisshop is steeds bedenkelijk. Hij heeft den laatste
nacht slapeloos doorgebracht en is ten proef aan
eene buitengewone afmatting.

ENGLAND.

De heer Ward, wiens bekeering wij onlangs ge-
meld hebben, en zijne jeugdige echtgenoot, hebben
den 14 september, in het collegie van Oscott, het
H. Vormsel ontvangen uit handen van Ngr. Wiseman,
gelijktijdig met mevrouw Campbell Smith, die on-
langs het catholijk geloof omhelsd heeft, in navol-
ging van haren echtgenoot, die zulke eenige maan-
den vroeger gedaan had. Een aantal personen
wonderde deze roerende plegtigheid bij, men bemerkte
onder anderen de heeren Bernard Smith en Talbot,
vroeger protestantsche leeraars, die dezer dagen
het diaconaat ontvangen hebben. De heeren Mart-
gomery en Gapes waren er insgelijks tegenwoordig.

NEDERLAND.

HERTOGENBOSCH, 28 September.

en van degenen die door de maatschappij
stellen van een vak der muren van de stads vesting,
alle welke werken te zamen genomen, op f 262,000
zijn begroot en voor een gedeelte bij aanneming
in door van ander gedeelte op prijs van f 100,000
worden bevestigd; terwijl er tevens met ver-
worden overtuigd, dat de maatschappij ook nog dit jaar in
bestaan om de winter en in het laatste
voorjaar te voltooien, het maken van den mili-
lairen weg, van deze stad naar en door het ge-
hucht Othou, later in verbinding te brengen met
den ontworpen weg op Zalt-Bommel en het bou-
wen der nieuwe rjschool voor de kavallerie, op de
plaats van de dezer stad, naar welke laatste werken
mede naar men hoort, ca. f 100,000 zal worden
ten koste gelegd. (Handelsbl.)

— Bij besluit van den 27 september jl. n° 108
heeft Zijne Majesteit, de onteigening ten algemeenen
nutte bevolen van de eigendommen, welke voor den
aanleg van den ijzeren spoorweg tusschen 's Graven-
hage en Rotterdam zullen moeten worden in bezit
genomen.

— Het heeft Z. M. behaagd, om op het daartoe
aan Hoogstd. gedaan voorstel, er in te bewilligen,
dat de in de maand oktober aanstaande vastgestelde
inspectie over de verlofgangers der nationale militia
dit jaar niet zal plaats hebben.

— Naar men verneemt, zijn onderscheidene han-
delaren er toe overgegaan, om buiten 's lands be-
stellingen van leeftocht te doen, met het doel, om
wanneer die herwaarts zal zijn gebragt, denzelfde,
zonder wraet, en alleenlijk tegen vergoeding van
de aangewende kosten, af te staan.

— De Gedeputeerde Staten van Gelderland heb-
ben, bij daartoe bestaande noodzakelijkheid, en voor
zoo ver tot dat einde de vereischte bewilliging der
Provinciale Staten en hogere magtiging zal verkre-
gen worden, de voorwaarden eener geldleening vast-
gesteld, tot een bedrag van uiterlijk f 200,000, bij
aandeelen van f 100, rentende 3 pCt., ten laste van
de provincie; de opbrengst, waarvan uitsluitend
bestemd is, om te dienen tot voorschotten aan zoo-
danige gemeenten, wier plaatselijke hulpmiddelen
niet mochten toereikend om in den aanstaanden win-
ter in den gevorderden onderstand te kunnen voo-
zien.

— Men verneemt dat door de regering der stad
Leyden eene commissie is benoemd, om maatregel-
en te nemen, teneinde in de tegenwoordige schaarschte
van levensmiddelen te voorzien, en dat deze bereids
met de inrigting eener kokerij voer soep op eene
zeer ruime schaal is begonnen en een aanvang te
maken, welke soep tegen eenen matigen prijs zal
verkoopbaar worden gezeid.

's HAGE, 28 Sept. Men verneemt, dat burger-
meester en wethouders, den heer directeur van
policie Ampt, hunne tevredenheid hebben te kennen
gegeven wegens den onverminderden ijver, waarmede
Z. W. E. G. de binnen deze residentie plaats gehad
hebbende ongeregeligheden, in persoon en op de
plaats zelve, zoo door overreding, als door gepaste
maatregelen en bevelen aan zijne onderhoorigen,
heeft tegen gedaan en gedeijnt; en tevens, dat zij
aan Z. W. E. G. hebben verzocht ook de heeren
commissarissen van politie van haren erkentelijkheid
te verzekeren, voor de ongeregeligheden en slem,
waarmede zij den heer directeur bij die gelegenheid
met hunne ondergeschikte ambtenaren hebben
bijgestaan.

— Volgens berigten, dezer dagen in onderscheiden
bladen overgenomen, had zich te Gent in Gelderland,
ouder de varkens eene ziekte geopenbaard, waaraan
er teem aantal bestreken waren.

— Later heeft men vernomen, dat de ziekte, waaraan
deze ziekte bestond, in personen en last, na te voer-
heid en huiveringen aan onderscheiden lichaams-
deelen, als de ooren, hals en buik. Eenige uren
na het uitbreken der ziekte hadden zich blaauwe
of zwarte piekken geopenbaard, waaraan in de
meestal binnen 24 uren was gevolgd. Men betoogt
dat de ziekte van een hevig ontstekingsachtig aard
was, welke, spoedig een rotachtig karakter aan-
nemende, met versterkt stank, en waarbij voor-
namelijk de verterings-werktuigen waren aangevallen.

Aanvankelijk meende men de oorzaak in het ge-
bruik van bedorven aardappelen te moeten zoeken;
doch deekandigen zijn van dit gevoelen terugge-
komen; dewijl de ziekte niet door de geheele
gemeente verspreid was, maar zich slechts tot

eene streek, zeer ongelijk gevallen uitgedijd
bepaald heeft, ofschoon de wijze van voeding en
het voedsel overal dezelfde waren. Ook doet zich
dezelfde ziekte jaarlijks meer of min uitgebreid in
deze gemeente voor, terwijl de varkens eenezelfde
n, welke gewoont bij de pl- opba en ziekten
worden waargenomen, — en ofschoon men eenen
ontp- kunnen worden beweerd, dat het gebruik
van het bedorven voedsel op de onvrijdeling en
het beloop der ziekte eenigen invloed kan hebben,
is het echter eene daadzaak, dat de in die gemeente
aanwezige varkens meestal met verrotte aardappe-
len gevoerd worden, zonder dat dit tot nog
toe een nadeeligen invloed op hunne gezondheid
heeft gehad.

De ziekte te Gent schijnt voor dezelfde te mogen
worden gehouden, welke in de provincie van
onderscheidene provincien, en meer algemeen in
Noord-Holland, Vriesland en Groningen voorkomt,
alwaar zij ook dit jaar sterker dan gewoonlijk schijnt
te hebben geheerscht. Meestal neemt zij in den ge-
vorderden zomer en in den winter afneemt en ophoudt.

Hoewel de onderzanding in de evengenoemde
provincien geleerd heeft, dat het vleesch of spek
van varkens, door de ziekte aangetast, zonder
nadeel wordt gegeten, (zijnde de landlieden, die
met haren aard meer van nabij bekend zijn, ge-
woon, de varkens, zoodra zich de ziekte openbaart,
dadelijk te slagen en het spek te verbruiken),
zoo kan het echter niet anders dan worden gezeid,
keurd, dat de ziekte, ten gevolge der ziekte
gestorven, niet meer en hebben onverschijld en een
aanmerkelijke diepte worden begraven. Ook dient
wel zoo veel mogelijk te worden gezorgd, dat geen
spek van zieke varkens, hoewel in het begin der
ziekte geslagt zijnde, op de publieke markt ten
verkoop worde aangeboden, waartegen dan ook de
gezondheids-politie dient te waken.

Hozeer de vlakziekte algemeen voor niet be-
smettelijk wordt gehouden, is het echter van belang
dat men hieromtrent tot eene bepaalde kennis
trachte te geraken, en dat de waarnemingen welke
van tijd tot tijd mochten worden gedaan, ten al-
gemeenen nutte worden openbaar gemaakt.

ROTTERDAM, 28 september. De Rotterdamsche
werkvereniging maakt zich gereed, het werk,
dat zij in den vorigen winter buiten de Oostpoort
deed verrigten, spoedig te doen hervatten. Wij
vernemen dat zij reeds in deze of de volgende week
daarmede wil beginnen en dat werk nog meer
arbeiders dan vroeger verlangt te plaatsen, en po-
gingen doet om nog ander soortgelijk werk, dat
niemand in zijn bedrijf benadeelt, daaraan toe te
voegen.

— Wenschelijk is hier dat die liefdelijke vereeniging,
wier leden zich zoo veel tijd en moeite getrooven
om aan hunne behoeftige stadgenooten door arbeid
verkregeu eerlijk brood te verschaffen, wederom
rijkelijk ter bereiking van dit edel doel onderstand
moge worden, bijaldien zij daartoe wellicht spoedig
nieuwe gaven der meer gegoeden mogt behoeven
en inroepen.

UTRECHT 29 sept. Op de St. Michiels-paard-
markt van heden waren veel paarden, vooral
goed van een tot drie jaren, aangevoerd. Er is nog
al gekocht voor tamelijke prijzen.

Ook hier heeft schijnbaar de duurte der levens-
middelen, in navolging belaaft van andere steden,
tot ongeregeligheden geleid. Omstreeks 12 ure
verleden nacht, hebben zich kwaadwilligen voor
het huis van een grutter bij de Tolsteegbrug ver-
eenigd, en er met eteneenige glasruiten stuk
geworpen; bij de aandadering der nachtwacht
hebben zij zich evenwel verwijderd en is het overige
van den nacht rustig afgelopen.

Het is te wenschen, dat de politie maatregelen
neme, om bij eene onverhoopde hervatting van zoo-
danige bedrjven, in de eerste plaats de werkers
in werking gebragt.

LATERE HERINT.

De Staats Courant van Konstantinopel be-
heeft twee kriti-cheris, door den Sultan aan den
groot-vijzer gericht, om de
ken niet het ontzag der
Deen- hatti-aheris zijn
reden, die ongevraagd aan
dat het noodig was, hen
terug te roepen.

Scheik-Effendi is eindelijk
naar Syrie vertrokken.

Men beweert te St. Petersburg dat de generaal Woronzoff eene beëtzing te Dargo achtergelaten heeft. Het onderrigten zien hiervan echter de onmogelijkheid in.

De Keizer heeft schitterende belooningen onder het leger van den Caucasus uitgedeeld.

De koningin van Spanje heeft den 21 den zoon van den franschen ambassadeur Bresson ten doop gehouden.

Het cabinet is op dit oogenblik zeer eenstemmig; er wordt aan eene verandering in het ministerie gedacht.

De koning van Pruissen heeft den uitvoer verboden van aardappelen uit de Rijnprovincie en Westphalen, langs de Westergrens en het noorden van Saarbruck aan den Rijn.

Van de Rijnovers meldt men dat er niet veel goeds te zeggen valt van het toecronges, wier zitting ten einde loopt. Het oude verhoil van gevoelens blijft steeds met dezelfde hevigheid voortduren. Al wat Pruisen wil toegeven is eene vermeerdering van regten op de katoenen garens, gelijkstaande met die welke door Engeland toegestaan zijn aan de Pruisen, zoodat in wezenlijkheid de zaken in haren vorigen staat zullen blijven.

Ondanks de heillooze voorspellingen is tot heden (29 sept. des avonds 7 ure) te Gend de rust ongestoord gebleven.

Ingezonden Stukken.

DE BIJBEL-GENOOTSCHAPPEN.

Et dixit eis: Euntes in mundum universum predicare Evangelium omni creaturae.

Hij zegde ook tot hen: Gaat door de geheele wereld; predikt het Evangelie aan alle schepselen. MARCH 16 v 15.

In den schoot der hervorming in Engeland, is het eerste Bijbelgenootschap opgericht; te weten in het jaar 1804.

De Protestanten zagen met nijdsige oogen, dat de R. C. Missionarissen overal zoo veel goeds stichtten en heilzame vruchten voortbrachten. Niettegenstaande de Protestanten onze Missionarissen in het eerst verachtten en voor proselytenmakers scholden, begonnen zij zelve over de beëtzing der heidenen ernstig na te denken. Zij brandden van verlangen, gelijk zij zegden, om de afgodendienaars en andere ongeloofigen, te weten: de Joden en Mahomedanen tot Christus te bekeeren. Ten dien einde werd er te Londen een openbaar Bijbelgenootschap opgericht, om de schiffing in de levende talen van alle volkeren, te vertalen, zonder bijvoeging van uitleggingen of verklaringen, en datelvel overal te verspreiden.

In dit in 1804 te Londen opgerichte genootschap, zijn er naderhand bijna ontelbare vaneemingen opgenomen, die zich overal gevestigd hebben, en door geldelijke bijdragen en bijbelvertalingen het primaire Bijbelgenootschap ten dienste stonden. Alle deze Bijbelgenootschappen bestaan uit leden van alle secten van het Protestantisme, uit Lutherischen, Calvinisten, Methodisten, Anglicanen, Socinianen, Armeniërs, Anabaptisten, Quakers, enz., enz. Iedere secte schoot den Bijbel op haren leest, wringt dezelve, volgens hare meeningen of betax gezegd, naar hare owallingen, en vervalscht denzelven, als dit noodig is; alzo wordt de geloofsbelijdenis van iedere secte in het bijzonder, den ontvorigigen aangeboden. — Dusdanig is de oorsprong der Bijbelgenootschappen, dusdanig hare leden, dusdanig derzelver bestanddeelen, en de werktuigen waarvan zij zich bedienen om, zoo als zij zeggen, het christelijke geloof te verspreiden.

De geest welke die genootschappen bezielt, is een geest van opstand (oppositie) tegen de R. C. Kerk, en hunne inzichten op de Kerk der verveeten en te verdelgen.

Opdat het niet schijne dat wij die Bijbelgenootschappen valschehijk beëtzigen, zullen wij daad-

zaken in het midden brengen, waardoor het geestelijke gestandhoudt.

Dat de Bijbelgenootschappen met eene vijandigen geest tegen de R. C. Kerk, basied op den deskent O'Collapban, een protestantsch schrijver, die in de instelling der Bijbelgenootschappen de strekking ziet van opstand tegen Rome, of tegen de R. C. Kerk. Een zeker predikant, met name Cottarel, geeft in eene openbare redevoering, gehouden in 1813, in een blykenkomst van een dier Bijbelgenootschappen te kennen, dat hij hoopt, dat de Bijbelverspreiding veel zal bijdragen om het pauselijk gezag te vernietigen. Die verspreiding des Bijbels zonder uitleggingen of verklaringen, verradert het inzicht om het voornamelijk beginsel van het Protestantisme, de eigendunkelijke verklaring der H. Schrift, en de verwerping van alle leerstellinge overlevering te doen zegenprelen. Dit wordt blykbaar door de woede zelve, waardoor alle secten van het Protestantisme, dat beginsel trachten te doen verstaan, uit dien hoofde sparen in gesnekosten, geehen arbeid, geene ongelukken in het omzetten en drukken des Bijbels; zoodat een zeker genootschap, in 1828 vergaderd zich beroemde, dat in den tijd van vijf en twintig jaren het Evangelie is vertaald en gedrukt in zeven en negentig volkatalen; terwijl in het lange verloop van achtereenvolgende eeuwen, de Bijbel slechts in zeven en veertig talen is overgebracht, en door de drukpers verspreid.

Wat het inzicht betreft, hetwelk zich die Bijbelgenootschappen voorstellen, blijkt uit hetgeen reeds gezegd is, en tevens uit de wijze, waarop die Bijbels verspreid worden; want zij verspreiden die Bijbels niet alleen onder de ongeloofigen en afgodendienaars, maar ook in Duitschland, Frankrijk, Spanje, Portugal, Italie, (Nederland) en andere landen, om de catholijken te verleiden en te bedriegen. Dit blijkt verder uit bijna ontelbare brochures, tractaatjes en goddelooze brochuurtes, welke zij tegelijk met de Bijbels of gratis of voor eelien geringen prijs onder de volkklas, met eene onvermoeiden ijver uitdeelen. Die bijbelgenootschappen drijven de onbeschaamdheid zelf zoo ver, dat zij door valsche titelbladen de eenvoudigen bedriegen met hun boeken, toe te reiken, wier strekking is om het geloof uit de harten te verbannen. Wij gaan de menigvuldige kunstgrepen aaltwijgend voorbij, waarvan zij zich bedienen om de nieuw bekeerde catholijken in de landen der ongeloofigen te misleiden: wij willen niet spreken van de vervolgingen en verdrukkingen, die de bijbelverspreiders overal verwekken tegen de catholijke Missionarissen. Zoodat men met regt mag zeggen dat zij wolen zijn, uitgezonden om de kudde des Heeren te verspreiden en te slagen.

Dusdanig is de geest, dusdanig de strekking en het inzicht van die Bijbelgenootschappen.

Spreken wij nu over de vruchten welke die genootschappen voortbrengen en welke zeer overeenkomstig zijn met den aard dien genootschappen zelve: want wijl Christus niet geboden heeft, gaat en deelt bijbels uit, maar gaat, onderwijst, en predikt, « Euntes docete... et praedicate », en wijl, gelijk Paulus zegt, het geloof door het gehoor komt, *fidés ex auditu*; zoo is het gebeurd, dat de Bijbelgenootschappen, niettegenstaande eene zoo groote uitdeeling, ja, verkwisting van Bijbels tot heden toe, zelfs niet den schijn van goed gesicht hebben. Hierbij komt nog de ontheiliging, waaraan die Bijbelgenootschappen de heilige Schrift overal hebben blootgesteld en nog blootstellen; wijl van het zelve doorheen een onwaardig gebruik gemaakt, en door de ongeloofigen in hetgeen wat zij niet verstaan, bespot wordt. Hierbij komt nog de nalvergeet bemoeijing der bijdelijke magt, waardoor het is, dat er van tijd tot tijd, door de onvoorzigtigheid der Bijbelgenootschappen wreede vervolgingen zijn ontsaan tegen christenen, die in eene gewenschten vrede leefden. Hierbij

komt nog, opgevondenheid der geenen, die zich door dat misbegrepen gebruik, beledigd achten, en de vergerenisse welke geheele volkeren geleden hebben door het lezen der H. Schrift, welke zij tegenstrijdig aan, in hune ongestate meeningen en gebruiken beschouwden. Hierdoor is het dan ook gebeurd, dat deze onvoorzigtige verspreiding der H. Schrift, de volkeren van verscheidene provincien en tegen van last omhelzen der christelijke godsdienst afgeerig heeft.

Wanneer men nu den oorsprong der aard der bestanddeelen en de aangewende middelen, van de Bijbelgenootschappen overweegt, vanwaar men acht slaat op derzelver vijandigen geest en strekking om den voortgang der R. C. godsdienst te belemmeren of om dezelve, op welke ongeoorloofde wijze, dan ook, uit te roeyen; wanneer men let op de vrang vruchten, welke dezelve voortbrengen, dan is het zonneklaar, dat die Bijbelgenootschappen, tot naedeel strekken van de ware godsdienst te weten van de R. C. Kerk, welke alleen de ware christelijke godsdienst is, aan welke die Bijbelgenootschappen, hoogst naedeelig zijn; dan mogen wij niet vergeten, dat de Pausen van Rome, wils niet het is, die godsdienst, welke door de bybelscharen, als naedeelig en verdelend worden hebben gelaakt en veroordeeld; en dat Z. H. Leo XII, zaliger gedachtenis, in eene rondgaanden brief aan alle patriarchen, primaten, aartsbisschoppen, en bisschoppen, op den 8 mei 1824, die veroordeeling zijner voorgangers, wettig heeft bevestigd en bekrachtigd.

(Naar het Latijn van Perrone.)

Roosach Catholijk Priester.

26 September 1845.

Toen de ziekte aan den aardappel aan den Maas, kast zich vertoonde, was men van gevoelen, dat het loofdoop een bliksemstraal was gezonden. Dan de plant in den grond beschouwende, vond men peeren en vruchten gezegd, even als of dezelve met een heel zeer varen bestreken, de takken waren zwammig even als van een gekneusden appel; de stampees, die gewoonlijk uit onder den vasten grond groeit, had bij de fijne soort bijna geen groei op meer, enkele struiken hadden nog eenig leven van 5 a 10 duim onder de oppervlakte van den grond, de ondergrond was ook heeter dan de hand — van de fijne soort is dan ook geen spoor meer te vinden — de middelsort even als de fijne verzengd zijnde, verkreg aan het afzetzend punt een tros vezelwortels, welke van een a twee vierden goede vruchten gaven, terwijl de grove soort, b. v. de hoogrood gekleurde, sommigen zwitsers genaamd, die, volkomen rijp geworden, uit een droog graf meel bestaan, geen teeken hebben van de zenging en dan ook redelijk goed gelukt zijn. De hitte was in het begin van september nog in den grond.

Het is onverklaarbaar, dat de struiken, die door hontgewassen voor de talle heete indringende zonnestralen beschad zijn geweest, niets hebben gelyden, dat in het laatst van augustus de pynbloedig gevallen regen geheel uit den grond verdwenen, even als water op een heeten steen geworpen verdwijnt — en dat men op bedem, (25 sept.) een loof, ter lengte van 21 duim boven den grond heeft gevonden en ongedolven, blykende bij onderzoek, dat de drie takken uit een halfrotten aardappel, genaamd de fijne rade, koelvoorn, in het begin van augustus gerood, rypen boren ryp hadden en dat mengeen koren aardappelen ter grote van een piensel of zacht aan de strugels lieten zien. De strijk is in eene groote aarde uitgepoot, zoo dezelve in leven blijft, zal men er den uitval van mededeelen. Men heeft ook een aange-stoken aardappel, die vier weken in een hoek van den kelder had gelegen, met vijf levendige kiemen gezien, waarvan een een duim lang.

In droog zand liggende gaat de ziekte niet voort. Een Boer.

Mengelwerk.

Het Te Deum van Zingarelli.

In 1811 werd in alle kerken van het fransch keizerrijk een ploegje *Te Deum* gezongen ter gelegenheid der geboorte van den zoon van Napoleon. Het xap de kulerien uitergaan havel kwam tot Rome, toenmaats de hoofplaats van een fransch

departement, en riep de geloovigen der heilige stad bijeen, om ook deze heugelijke gebeurtenis te vieren.

Alles was voor de plegtigheid in gereedheid gebracht. De prachtige St. Pieters-Kerk was rijk versierd en Rome's ingezetenen kwamen, om het *Te Deum* te hooren en deel te nemen aan een, met praal aangekondigd, godsdienstig feest, dat door heerlijke muziek zou verhoogd worden. Op het oogenblik dat men zou aanvangen, bemerkte men dat en zangers en muzikanten achtergebleven zijn; zij zijn niet op hunnen post, zelfs niet de kapelmeeester Zingarelli; men roept Hezen muzikschrijver; hij komt, maar waardoor is men nog geene schrede verder geraakt.

Zingarelli erkent Napoleons' zoon niet voor zijn sootvereen, hij verloochent den nieuwen koning van Rome en wil niet dat men zingen zal, om den Heerlijk voor het gunstbewijs te danken, dat den Romeinen geschonken is. Zingarelli heeft de muziek achter het slot verhooren en de muzikanten weggezonden, geene reden, geen voorwendsel, geene verontschuldiging, hoegenaamd is in de hand gedaan gekomen. De wederpannige *maestro* vreesde de bedreigingen niet; liever zal hij zich de hand laten afkappen, dan den stok op te nemen, om zijne onderhoorigen te leiden, en hen deel te doen nemen aan zulk eene heilighschennis.

Napoleon vernam deze daad van moedwil, en Napoleon duldde geene scherts, wanneer 't het *Te Deum* gold; men weet dat hij eene bijzondere genegenheid voor dien lofzang koesterde. Oogenblikkelijk wordt eene geheime boede naar den prefect van Rome afgevaardigd, met bevel, om Zingarelli in hechtenis te nemen en hem van brigade tot brigade, opgesloten en overdekt in een fourgon, naar Parijs te leiden. Deze maatregelen joegen onzen getrouwen muzikmeester geen schrik aan; zijn geweten was gerust; hij dacht er niet aan, om genade te vragen; en zóó hij te Parijs kwam, was het slechts om op nieuw het *Te Deum* te weigeren, hem zóó dringend en onbeteeld afgevoerd.

De prefect, de standvastigheid ziende van dien man, bereid om eene zoo lange reis te aanvaarden, zonder zich om dertelver gevolgen te bekreunen, wilde hem de onafgezaamheid besparen, om door de gendarmerie geleid te worden; hij nam zijn woord van muzikmeester aan en liet hem met den postwagen vertrekken, met de belofte van onderweg niet verdoeld te raken.

Zingarelli begaf zich met evenveel getrouwheid naar Parijs, als Regulus naar Carthago. In de maand oktober kwam hij aan de oevers der Seine, nog voor het bepaalde tijdstip, aan, neemt zijnen intrek op den *Boulevard des Italiens*, in het huis no. 7, bewoond door zijnen kunstgenoot Gretry, en laat den keizer weten, dat hij zijne bevelen inwacht. Men antwoordt hem niet; acht dagen verlopen, hij verneemt nog niets. Zingarelli, tot bedaardheid terug gekomen, bereidt zijne verdedigingsmiddelen; hij zoekt in zijn vernuft aannemelijke redenen, welke hij bij den eersten aanval, konde opwerpen, alvorens zich in eenen openlijken staad van wederpanningheid te stellen; toen men eindelijk bij hem aankwam. Een afgezondene van den kardinaal Pasch, Grootsalmdezes des hofes, nadert den kapelmeeester met de hartelijkste beleefdheid, zwaart zijn talloossten hoogen lof toe; vraag naar den staat zijner gezondheid zóó dierbaar voor de kunst, en eindigt zijne bespraak met het overhandigen van duizend kroonen, uit naam van Napoleon, ter goedkeuring der kosten beent reis, op 's keizers bevel onderhouden. Zingarelli bewaart zijne redeneringen en welsprekendheid voor eenen volgenden keer en bepaalt zich, voor heden, bij de uitdrukking zijner eerblijfsheid.

— Eene mis! riep Zingarelli, zij zoo, eene mis en zelfs een *Te Deum*; maar, bij de sleutels van St. Pieter, het zwaard van St. Paulus en het *Te Deum* niet zal aanraken voor den zoogenaamden koning van Rome. Die snaar zóó vaak geklonken zijt, klinker niet. Het is de mis die men geheel vergeten had. Op eens ontving hij bevel om eene plegtige mis te schrijven met koor en orkest. Het was den 1 januarij en den 12 dierzelfde maand moest de mis door de keizerlijke kapel uitgevoerd worden.

daarna werd hem de taak opgedragen om vijf uitgezochte versen van den *Stabat* op muziek te brengen. — Ik heb befoeld geen *Te Deum* te maken, zeide nogmaals de *maestro*; maar niets verhindert mij eenen *Stabat* te schrijven, wiens droevige en doodsche uitdrukking juist met de zegenprelende toonen van een *Te Deum* in strijd is. Ik zal hem een *Stabat* geven, zonder dat mijn geweten er door veronttrist wordt; Maar hij reukte niet op een *Te Deum* s lixer ballingschap, gevangenis, ja dood! Ik zal hem doen zien dat de Italianen karakter hebben.

Op Goeden Vrijdag, den 27 maart, 1812, werd de *Stabat* uitgevoerd door Crescentini, Laïs, Nourrit de oudde, en mesjfr. Branchu en Armant. De uitwerking was betooverend; Ladurner begeleidde de stemmen op het orgel expressief van Grenié. Toen de virtuoos Crescentini uuderde, om zijn vers: *Vidit suum dulcem natum* te zingen, verzocht hij den organist hem zijne plaats af te staan en wist de liefelijkheid zijner stem, het wegslepende zijner uitdrukking zóó wel niet de akkoorden van het speeltuig te paren, dat het gansche auditorium tranen stortte. Het vers werd door den verheven zanger herhaald; een teeken van den keizer had dit *da capo* gevorderd. Men klapte niet in de handen, maar men weende, men was in vervoering.

De kunstmatige stemmen, zóó als die van Crescentini, hebben eene trillingskracht, eene aanhoudenheid, eene vlijenden en doordringenden klank, eene wonderbare haigzaamheid, eene betooverende liefelijkheid, welke niet met de natuurlijke stemmen verkregen kunnen worden. Zij, die Crescentini, den laatste der veruarden in zijn vak; niet gehoord hebben, kunnen de betooverende uitwerking van den zang niet bevroeden, afschoupte de Pizarou's, de Pasta's, de Malibrans en de andere yernaarde zangeressen, die de supraanpartijen thans vervullen zonder ze te vervangen, hun menig oogenblik van verheven genot geschonken hebben.

De heeren Grenié en Ladurner ontvingen de uitdrukking der tevredenheit des keizers, de eerste voor het vertoedigen, de tweede voor het bespelen van het orgel.

Zingarelli keerde huiswaarts terug; na deze nieuwe zegepraal was hij reeds bedacht op nieuwe composities, welke hem nog zouden kunnen opgedragen worden. Hij had reeds plan gemaakt voor een *Magnificat*, gedachten bijeengetuimd voor een *Sub tuum praesidium*; alsmede voorving andere stukken; maar geen nieuw aanbod van het hof kwam het vernemen van zijn genie inroepen. Dit stilzwygen had reeds eene maand geduurd, toen Zingarelli, met veel omzigtigheid, door vasschenkoest van eenen vriend, den kardinaal Pasch deed onder het oog brengen, dat de pligten van zijn ambt als kapelmeeester van de St. Pieterskerk hem naar Rome riepen, en dat hij wenschte te weten, tegen wanneer ten minste op eenige dagen na, hij zijn vertrek zóó mogen bepalen.

— Morgen, overmorgen, van haag zelfs, indien hij zulke goedvnde; was het antwoord. De heer Zingarelli is volkomen vrij. Zijt verblijf te Parijs is, wel is waar, voor ons een waar geluk, maar het zou u wel leed doen, indien hij daardoor zijne eigen zaken verwaarloosde.

Alzoo liep deze reis ten einde ondernomen met weinig gunstige vooruitzichten. Zingarelli begaf zich, zonder dralen, op weg naar het Vatikaan; en na een kort geboogen verhaalde hij vaak gedurende zijnen togt.

— Ik heb, toch het *Te Deum* niet laten zingen voor onzen zoogenaamden koning!

Advertentien

Getrouwd: J. STEENBERGEN, met M. J. SCHOUWMAKER'S, op den 1 October 1845. **Uit de hand te koop:** EEN EXTRA GOED MARIJN HOUTEN BILJARD, loopende op een Zak, met 3000 QUEN, BALLEN en verder TOEBEHOREN benevens de daarbij zijnde LAMPEN; te bevragen bij den Verpoo-meeester J. DE BRUIN in de St. Jorisstraat.

TE HUUR Met 10. November aanstaande een HUIS voorzien van VIJF KAMERS, KUKKEN, TUINTJE ETC. gelegen langs de Zuid-Willensvaart te 's Bosch, en te bevragen bij C. MINNE aan voorn. Vaart.

STOOMBOOT-DIENST TUSSEN

HEUSDEN EN ROTTERDAM, Vice Versa, Met 1° October van Rotterdam dagelijks (de Zondags uitgezonderd) des namiddags ten eenen ure.

In verband met deze Dienst zal er, te beginnend op Maandag den 22 September, van Heusden onmiddellijk na aankomst der BOOT van Rotterdam eene DILIGENCE vertrekken naar 's Bosch; op Maandags des Maandags morgens ten half Vier ure, en des Dingsdags, Woensdags, Donderdags, Vrijdags en Zaturdags 's morgens ten Vijf ure weg te rijden en te Heusden voor het vertrek der STOOMBOOT naar Rotterdam te arriveren.

Langs dezen weg wordt voor het reizend Publiek tevens de gelegenheid daargesteld om des morgens van 's Bosch vertrekkende, te Go-rinchem te arriveren voor het vertrek der DILIGENCE ONDERNEMING van VAN GEND en LOOS ten 8^ure naar Utrecht en Amsterdam. Nadere informatie zijn te bekomen bij den Heer W. REGERS tot HET HARLEMMENT op de Pensmarkt te 's Bosch.

Voor het Rijk. **BEKENDMAKING.**

De ONTVANGER DER REGISTRATIE EN DOMEINEN te Helmond, zal ten overstaan van den Notaris VAN BOECHOLT aldaar, onder nadere goedkeuring, publiek VERPACHTEN, op Maandag den 13 October 1845, des voormiddags ten 10 ure, ten Herberge van de Weduwe KAN WILD te Helmond, voor den tijd van drie achtereenvolgende jaren, ingaande met 1° January 1846

DE VISSCHERI in de Zuid-Willensvaart van af Limiet en der Provincie Noord-Brabant en Limburg tot en met de verbreding boven de Sluis No. 5, onder Ery. De Ontvanger voornoemd, Van Meurs.

Granmarkt van HERTOGENBOSCH, Dingsdag 30 september.

De aanvoer van ROGGE was heden niet groot en de prijzen zijn als vorige markt dag gebleven. Van BOEKWIT hadden wij een beteren aanvoer en de prijzen zijn wel zoo laag te worden. Er is bested voor: ROGGE, Le soort 18,00 25 8,50. 2de soort 17,85 4 7,65. BOEKWIT, Le soort 17,35 21 25. 2de soort 16,65 4 7,00. GARST niet aan. HAYER niet vast. 13,00 4 3,35.

AMSTERDAM, 29 September. Tarwe bij vorige prijzen; 127 p. houte Poola. f440; 128 p. r. Silezia. f330; 123 p. b. Poola. f320; 128 p. b. Poola. f290. Rogge iets hooger verhoekt; 120 p. Poola. f240; 121 p. Poola. f238; 113 p. Deens. f215, alles bij partij; 119 p. Pruis. f242. Garst lager afgegeven; 113 p. Deensche f165; 113 p. p. alto f172; 100 p. Poola f165. Boekweit yand, meerder, hogere, en aan herenoudigen verhoekt; 120 p. Amerst. en Rykerker f275; 111 p. Geburg. Veer f220. Kofschied in den doek, 59 p. op 9 Vas' dach f110. Lijnzaad hender handel. Raspolie zeer duur, vooraf op rekening; per 6 w. f40; v. f38; 1/2 p. f38; 1/4 p. f38. Lijnolie per 6 w. f30; v. f29. Hempholie per 6 w. f32; v. f32. Vlieg. f12; a. f12. Raapkoeken f25 4 90. Lijnkoeken f9 4 12.

Beurs van Amsterdam Dingsdag 30 September ten vier ure. W. S. 2 1/2 p. c. 110. Nieuwe 90 p. 74, 187. 2de Soort 410. 90 p. 127. Handelen f1625. 111 p. 112. Nieuw f110. Dito 133. Ardoins 85 p. w. 21 1/2; 22. Dito 510 p. w. 20 1/2. Spanje Binnef. 3 p. c. 30 1/2; 31. Port. te Loo f60. 1/2 p. c. 60. Drukschijf P. A. A. DEHOOGH te 's Bosch.